II. Viyana'dan Karlofça'ya: Savaşın Siyasi ve Toplumsal Sonuçları

TAR.11.1.1. Osmanlı Devleti'nin 1683–1789 yılları arasındaki siyasi ve askerî mücadelelerini sonuçları açısından değerlendirebilme.

HATIRLAYALIM

- 1683 II. Viyana Kuşatması'ndaki başarısızlık, Papa önderliğinde Osmanlı'ya karşı Kutsal İttifak'ın (Avusturya, Rusya, Lehistan, Venedik, Malta) kurulmasına zemin hazırladı.
- 16 yıl süren çok cepheli savaşlar ve 1697 Zenta yenilgisi sonucunda Osmanlı Devleti 1699 Karlofça ve 1700 İstanbul antlaşmalarını imzalamak zorunda kaldı.
- Karlofça Antlaşması ile Osmanlı Devleti batıda ilk kez büyük çapta toprak kaybetti, Orta Avrupa egemenliğini yitirdi ve taarruzdan savunma dönemine geçti.

1 EŞLEŞTİRME

Sol sütundaki Kutsal İttifak devletlerini Karlofça Antlaşması ile Osmanlı'dan aldıkları topraklarla eşleştiriniz.

1	2	3	4
1. Avusturya	2. Lehistan	3. Venedik	4. Rusya
Macaristan & Erdel	Podolya & Kamaniçe	Mora & Dalmaçya	Azak Kalesi (1700)

a 1. Avusturya
c 2. Lehistan
d 3. Venedik
b 4. Rusya (1700 İstanbul)

a) Banat ve Temeşvar hariç Macaristan ile Erdel Beyliği
b) Azak Kalesi ve çevresi
c) Podolya ve Kamaniçe bölgeleri
d) Mora Yarımadası ve Dalmaçya kıyıları

2 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

II. Viyana Kuşatması ve Karlofça sürecine ilişkin ifadeleri Doğru (D) veya Yanlış (Y) olarak işaretleyiniz.

OSMANLI DEVLETİ 16 YILLIK ÇOK CEPHELİ SAVAŞLARI

Batı & Deniz Cepheleri	Kuzey & Doğu Cepheleri
Macaristan (Avusturya)	Podolya (Lehistan)
Mora & Dalmaçya (Venedik)	Azak & Kırım (Rusya)

	D	Y
II. Viyana Kuşatması'nı Sadrazam Merzifonlu Kara Mustafa Paşa yönetmiştir.	☑	☐
Kutsal İttifak savaşları süresince Osmanlı Devleti yalnızca tek bir cephede mücadele vermiştir.	☐	☑
Karlofça Antlaşması İngiltere ve Hollanda'nın arabuluculuğuyla imzalanmıştır.	☑	☐
Karlofça Antlaşması ile Osmanlı Devleti Avrupa karşısında taarruz üstünlüğünü sürdürmüştür.	☐	☑

3 KISA CEVAP

1700 İstanbul Antlaşması ile Rusya'ya bırakılarak Rusların Karadeniz'e ilk çıkışını sağlayan kale hangisidir?

Azak Kalesi'dir.

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

1683 II. Viyana Kuşatması'nın ardından Papa'nın teşvikiyle Osmanlı Devleti'ne karşı kurulan ve 16 yıl süren çok cepheli savaşları başlatan ittifakın adı nedir?

1683 II. VİYANA SONRASI KUTSAL İTTİFAK OLUŞUMU

Papa Öncülüğünde Birlik	Çok Cepheli 16 Yıl
Avusturya, Rusya, Lehistan, Venedik ve Malta İttifakı	1683-1699 Osmanlı Mücadelesi Ağır Hazine ve Asker Kaybı

A) Üçlü İtilaf Bloku
B) Kutsal İttifak
C) Ren Konfederasyonu
D) Viyana Kongresi İttifakı

5 KISA CEVAP

Görseldeki zaman şeridine göre Osmanlı'nın batıda ilk kez büyük çapta toprak kaybettiği 1699 antlaşması hangisidir?

1683-1699 SAVAŞ VE DİPLOMASİ ZAMAN ÇİZELGESİ

1683	1684	1697	1699
II. Viyana Bozgunu	Kutsal İttifak	Zenta Yenilgisi	Karlofça Barışı

1699 Karlofça Antlaşması'dır.

6 TABLOYU TAMAMLA

Tabloda verilen tarihsel gelişmeleri, olayların içeriğini ve sonuçlarını inceleyerek boş hücreleri tamamlayınız.

Tarihsel Olay	Temel Gelişme	Siyasi / Askerî Sonucu
1683 II. Viyana Kuşatması	Osmanlı ordusunun Viyana önlerinde bozguna uğraması	Kutsal İttifak'ın kurulmasına zemin hazırladı
1697 Zenta Muharebesi	Avusturya ordusunun Osmanlı kuvvetlerini mağlup etmesi	Osmanlı'nın barış istemesine ve Karlofça'ya yol açtı
1699 Karlofça Antlaşması	Macaristan, Mora ve Podolya'nın kaybedilmesi	Osmanlı Devleti Orta Avrupa egemenliğini kaybetti
1700 İstanbul Antlaşması	Rusya ile ikili barış antlaşması imzalanması	Azak Kalesi Rusya'ya bırakıldı, Ruslar Karadeniz'e indi

7 SIRALAMA

II. Viyana Kuşatması'ndan Karlofça sürecine kadar yaşanan askerî ve siyasi olayları kronolojik olarak sıralayınız.

VİYANA KUŞATMASINDAN KARLOFÇA'YA ADIMLAR

1. Adım	2. Adım	3. Adım	4. Adım
1683 Kuşatma	1684 İttifak	1697 Zenta	1699 Karlofça

2 Papa öncülüğünde Osmanlı'ya karşı Kutsal İttifak'ın kurulması (1684)

1 Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın II. Viyana Kuşatması'nı başlatması (1683)

4 Karlofça Antlaşması'nın imzalanması ve büyük toprak kaybı yaşanması (1699)

3 Zenta Muharebesi'nde Osmanlı ordusunun ağır bir yenilgi alması (1697)

8 ÇOKTAN SEÇMELİ

Karlofça Antlaşması'nın Osmanlı Devleti üzerindeki en temel stratejik sonucu aşağıdakilerden hangisidir?

KARLOFÇA ANTLAŞMASI STRATEJİK DEĞİŞİMİ

1683 Öncesi Dönem	1699 Sonrası Dönem
Askerî taarruz üstünlüğü	Savunma & geri çekilme
Genişleme & fetih siyaseti	Mevcut toprakları koruma

(A) Osmanlı'nın doğuda Safeviler karşısında tüm topraklarını geri alması

(B) Askerî taarruz gücünü kaybederek mevcut toprakları koruma politikasına geçmesi

(C) Karadeniz'in tamamen Osmanlı egemenliğine kilitlenmesi

(D) Fransa ile yapılan kapitülasyon antlaşmalarının tek taraflı feshedilmesi

9 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Kutsal İttifak savaşları ve toplumsal etkilerine ilişkin yargıları Doğru (D) veya Yanlış (Y) olarak işaretleyiniz.

	D	Y
16 yıl süren uzun savaşlar Osmanlı hazinesinde büyük açıklar yaratmış ve vergileri artırmıştır.	☑	☐
Karlofça Antlaşması metninde Avusturya imparatoru ile Osmanlı padişahı protokolde eşit sayılmıştır.	☑	☐
Karlofça Antlaşması'na Rusya doğrudan imza koymuş ve 25 yıllık barışa dahil olmuştur.	☐	☑
Savaşlar sonucunda Macaristan'dan Osmanlı topraklarına doğru yoğun Müslüman göçü yaşanmıştır.	☑	☐

10 EŞLEŞTİRME

Sol sütundaki antlaşma maddelerini sağ sütundaki tarihsel sonuçlarıyla eşleştiriniz.

ANTLAŞMA MADDELERİ VE TARİHSEL ETKİLERİ

25 Yıl Garanti	Azak Kalesi	Podolya Terki	Mora Terki
Avusturya Garantisi	Rusya Karadeniz'de	Lehistan Hattı	Venedik Nüfuzu

c 1. Karlofça'nın 25 yıl Avusturya garantörlüğünde olması

b 2. Azak Kalesi'nin Rusya'ya verilmesi

a 3. Podolya ve Kamaniçe'nin Lehistan'a bırakılması

d 4. Mora ve Dalmaçya'nın Venedik'e verilmesi

a) Osmanlı'nın Ukrayna ve Kuzeybatı hattından çekilmesi

b) Rusya'nın Karadeniz kıyısında ilk askerî üssünü elde etmesi

c) Osmanlı'nın barış şartlarını tek başına belirleme gücünü yitirmesi

d) Ege ve Akdeniz deniz ticaretinde Venedik nüfuzunun artması

11 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarındaki kavramları kutulara yazınız. Numaralı kutulardaki harflerle şifre kavramı bulunuz.

ŞİFRE KAVRAMI BULMA KUTULARI

1. Harf	2. Harf	3. Harf	4. Harf	5. Harf
Z	E	N	T	A

1697 yılında Osmanlı ordusunun ağır kayıp verdiği kritik muharebe — Z E N T A

Karlofça ile Avusturya'ya bırakılan Orta Avrupa beyliği — E R D E L

Zenta Muharebesi'nin yaşandığı Tisa su yolu gibi coğrafi hat — N E H İ R

Karlofça Antlaşması ile batıda büyük çapta kaybedilen vatan parçası — T O P R A K

1700 İstanbul Antlaşması ile Rusya'ya bırakılan stratejik kale — A Z A K

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

ZENTA

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Karlofça Antlaşması'nın ardından Osmanlı Devleti'nin 18. yüzyıl başındaki temel dış politika amacı ne olmuştur?

Kaybedilen Macaristan, Mora ve Azak gibi toprakları geri alma politikasıdır.